

**PODLASKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w BIAŁYMSTOKU
15-213 Białystok, ul. Mickiewicza 3**

PS-I.431.6.2014.JŻ.

**Pan
Bronisław Żukowski
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Puńsku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.) w zw. z art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 20 ust.1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., poz.1456 z późn. zm.) pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku w składzie:

- 1) Joanna Żukowska - inspektor wojewódzki - przewodnicząca zespołu kontrolnego (upoważnienie nr 2/2014 znak:PS.I.431.6.2014 z dnia 03.09.2014 r. wydane na podstawie upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej,
- 2) Marek Kiryluk - inspektor wojewódzki - (upoważnienie nr 1/2014 znak: PS.I.431.6.2014 z dnia 03.09.2014 r. wydane z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej),

przeprowadzili kontrolę, w trybie zwykłym, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Puńsku, ul. Mickiewicza 23, 16-515 Puńsk, zwanym dalej GOPS, Ośrodkiem.

O przeprowadzeniu kontroli, dokonano wpisu w książce ewidencji kontroli Urzędu Gminy Puńsk pod poz. nr 61.

Zakres kontroli i okres objęty kontrolą: Prawidłowość przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych, w okresie od dnia 1 września 2013 r. do dnia kontroli.

Wykonywanie zadań w kontrolowanym zakresie oceniam pozytywnie z uchybieniami.

W wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., poz.1456 z późn. zm.), zwaną dalej ustawą, Ośrodek realizuje, na podstawie § 8 Statutu z dnia 26 sierpnia 2004 r. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku (Dz. Urz. Woj. Podl., z 2004 r., Nr 134 poz.1817 ze zm.).

Kierownik GOPS posiada upoważnienie Wójta Gminy Puńsk do prowadzenia postępowań w sprawach przyznawania świadczeń rodzinnych, w tym do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych (upoważnienie nr K.0113-2/04 z dnia 30 kwietnia 2004 r.).

Prowadzeniem postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych zajmuje się Kierownik Ośrodka.

W trakcie kontroli, wyjaśnień udzielało 2 pracowników GOPS (z powodu nieobecności kierownika).

Ocenę kontrolowanej jednostki dokonano na podstawie następujących ustaleń:

W kontrolowanym okresie GOPS przyznał osobom:

- 499 zasiłków rodzinnych z dodatkami,
- 8 zasiłków pielęgnacyjnych,
- 13 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 38 jednorazowych zapomóg,
- oraz wydał 3 decyzje odmawiające przyznania zasiłku rodzinnego.

Czynności kontrolne przeprowadzono poprzez losowo wybrane akta 20 spraw (dobór losowy prosty) świadczeń rodzinnych przyznanych i wypłacanych w okresie zasiłkowym 2013/2014.

Kontrolę przeprowadzono pod względem legalności, gospodarności i rzetelności.

Stwierdzono, że GOPS przyjmował wnioski, zgodne ze wzorami określonymi w załącznikach 15-18 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2014 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2014 r., poz.3), zwanego dalej rozporządzeniem.

Wnioski oraz zawarte w nich oświadczenia i pouczenia były podpisane przez osobę ubiegającą się o świadczenia. Ponadto zawierały dane wymagane w art. 23 ust. 3 ustawy.

Do wniosków dołączane były dokumenty stanowiące podstawę ustalenia prawa do świadczeń, wymienione w art. 23 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz § 2 ust.2-8 rozporządzenia.

Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego

Na podstawie skontrolowanych 7 spraw ustalono, że do wniosków dołączone były m. in. dokumenty: zaświadczenia lub oświadczenia, określone w załącznikach nr 5-9 do rozporządzenia, potwierdzające wysokość dochodów uzyskanych przez członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy bądź wysokość dochodu utraconego lub uzyskanego, na podstawie których był wyliczany przeciętny miesięczny dochód rodziny oraz inne dokumenty określone w §2 rozporządzenia.

Po rozpatrzeniu wniosków, na podstawie ww. dokumentów oraz po spełnieniu warunków określonych w art. 4-6 ustawy Ośrodki prawidłowo ustalał prawo do zasiłków rodzinnych. Postępowanie administracyjne zakończono wydaniem decyzji. W jednym przypadku przed wydaniem decyzji zmieniającej w sprawie ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków, w aktach sprawy nie stwierdzono informacji o wszczęciu postępowania przed wydaniem tej decyzji (arkusz ustaleń z kontroli nr 1).

W przypadku ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego przyznawano dodatki rodzinne, wymienione w poszczególnych wnioskach.

Na podstawie skontrolowanych akt ustalono, że zasiłki rodzinne przyznawano osobom wymienionym w art. 4 ust. 2 pkt 1 w przypadku, gdy dochód rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 539 zł (art. 5 ust. 1 ustawy) lub 623 zł (art. 5 ust. 2 ustawy), gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych ustalono, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 959).

Zasiłki rodzinne były przyznawane na okres zasiłkowy 2013/14. Dodatki przyznawano jednorazowo (z tytułu urodzenia dziecka, rozpoczęcia roku szkolnego), na rok szkolny (dodatek z

tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania) lub okres zasiłkowy (dodatek z tytułu przebywania dziecka w rodzinie wielodzietnej).

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka

W aktach znajdował się odpis skrócony aktu urodzenia dziecka oraz zaświadczenie lekarskie o pozostawaniu przez kobietę pod opieką medyczną, nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu. Postępowanie administracyjne zakończono wydaniem decyzji. Świadczenie przyznawane było jednorazowo.

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego

Do dokumentacji dołączono zaświadczenia ze szkoły, w przypadku nauki w szkole ponadgimnazjalnej. Świadczenie przyznawane było jednorazowo we wrześniu wraz z decyzją przyznającą zasiłek rodzinny i ewentualnie z innymi dodatkami. Decyzje określały prawidłową wysokość dodatku – wypłata jednorazowa w kwocie 100 zł. W decyzjach przyznających zasiłek rodzinny wraz z ww. dodatkiem, w przypadku nauki w okresie szkolnym 2014/2015 zawarto uwagę, iż dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego będzie wypłacony po dostarczeniu zaświadczenia ze szkoły o kontynuowaniu nauki.

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania

W aktach sprawy znajdowały się zaświadczenia potwierdzające fakt nauki dziecka w szkole ponadgimnazjalnej poza miejscem zamieszkania. Dodatek przyznawano na okres 10 miesięcy, w okresie pobierania nauki, z wyłączeniem wakacji letnich: lipiec, sierpień.

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego

Do dokumentacji dołączono: zaświadczenie pracodawcy o udzieleniu urlopu wychowawczego oraz o okresie, na jaki urlop został udzielony oraz zaświadczenia o pozostawaniu w zatrudnieniu (jego formie – umowa na czas nieokreślony) i zaświadczenie ZUS stwierdzające, że osoba ubiegająca się była zgłoszona do ubezpieczenia społecznego.

- dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka

W aktach sprawy osoby ubiegającej się o przyznanie ww. dodatku znajdowała się kopia skróconego aktu zgonu drugiego małżonka.

- dodatek w rodzinie wielodzietnej

Ww. dodatek został przyznany matce lub ojcu na trzecie lub na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego, we właściwej wysokości.

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego

Do dokumentacji dołączano orzeczenia o niepełnosprawności dziecka lub orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W przypadku, gdy orzeczenie wydane było na okres krótszy niż zasiłkowy – dodatek przyznawano prawidłowo do końca miesiąca, na jaki ustalono niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności. Wysokość dodatku uzależniona była od wieku dziecka.

Nieprawidłowości w zakresie przyznawania dodatków do zasiłku rodzinnego nie stwierdzono.

2) zasiłek pielęgnacyjny

Na podstawie skontrolowanych 3 akt spraw (40 % wydanych w kontrolowanym okresie), stwierdzono, że Ośrodek prawidłowo ustalał prawo do zasiłków pielęgnacyjnych, na podstawie wniosków oraz wymaganych dokumentów m. in. orzeczenia o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności oraz dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby ubiegającej się o zasiłek pielęgnacyjny. Postępowanie administracyjne zakończono wydaniem decyzji, jednak w uzasadnieniu każdej z nich, nie znalazło się wyjaśnienie, dlaczego zasiłek został przyznany osobie uprawnionej wcześniej, zgodnie z art. 24 ust. 2 a ustawy.

W skontrolowanych sprawach stwierdzono, że zasiłki pielęgnacyjne przyznawane były:

- osobom uprawnionym, tj. niepełnosprawnym dzieciom, osobom niepełnosprawnym w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymowały się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- od miesiąca złożenia wniosku w organie właściwym do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływał termin ważności orzeczenia, a w przypadkach ustalenia niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności na trwale, na czas nieokreślony,
- w prawidłowej wysokości, tj. 153 zł miesięcznie, stosownie do § 2 pkt 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 959).

3) świadczenie pielęgnacyjne

Na podstawie skontrolowanych akt sprawy (w przedmiotowym okresie przyznano tylko 1 świadczenie, pozostałe to decyzje zmieniające) stwierdzono, że Ośrodek prawidłowo ustalał prawo do tego świadczenia, na podstawie wniosku oraz wymaganych dokumentów m. in. orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne.

Po otrzymaniu kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności na czas określony, Ośrodek wydał decyzję zmieniającą, zamiast wydania nowej decyzji przyznającej świadczenie pielęgnacyjne (arkusz ustaleń z kontroli nr 18).

Na podstawie wydanej decyzji stwierdzono, że świadczenie pielęgnacyjne przyznawane było:

- osobie uprawnionej, tj. matce, która zrezygnowała z pracy lub nie podejmowała zatrudnienia w związku z koniecznością opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności, która potrzebuje stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- od miesiąca złożenia wniosku w organie właściwym do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia,
- w prawidłowej wysokości, tj. 620 zł miesięcznie, zmienionej decyzją podwyższającą wysokość świadczenia do kwoty 800 zł miesięcznie od 1 maja 2014 r., stosownie do art.2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2014r., poz. 559).

Ponadto skontrolowano 2 decyzje zmieniające wysokość świadczenia pielęgnacyjnego (20% wydanych w kontrolowanym okresie). Zawarte w decyzjach kwoty świadczeń określono prawidłowo, za wyjątkiem kwot dotyczących lat 2017-2019, w sytuacji gdy ustawa z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2014. poz.559.), wprowadziła mechanizm automatycznej waloryzacji świadczenia pielęgnacyjnego od 1 stycznia

2017 roku, a jego wysokość (zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 3d ustawy zmieniającej), będzie znana dopiero po ogłoszeniu w drodze obwieszczenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w Monitorze Polskim, tj. w terminie do dnia 15 listopada 2016 roku.

W aktach spraw w obu przypadkach brak jest informacji o wszczęciu postępowania przed wydaniem decyzji zmieniającej, w związku z powyższym, nie było możliwe ustalenie terminowości wydania decyzji, zgodnej z art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), zwanym dalej kpa.

Zgodnie z art. 1 pkt. 4 ustawy zmieniającej wszczęcie postępowania w sprawie zmiany decyzji ustalającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, w zakresie zmiany wysokości tego świadczenia, powinno nastąpić z urzędu.

Podczas kontroli stwierdzono, że pouczenie zawarte w decyzjach zarówno w sprawie ustalenia prawa do zasiłku pielęgnacyjnego oraz świadczenia pielęgnacyjnego zawierało jedynie przytoczenie przepisów ustawy. W wydanych decyzjach powinno się znajdować jasne i czytelne pouczenie zawierające wyczerpujące informacje o konsekwencjach prawnych niezastosowania się świadczeniobiorcy do przepisów ustawy.

5) Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka

Na podstawie skontrolowanych 3 akt spraw (10 % wydanych w kontrolowanym okresie) stwierdzono, że Ośrodek prawidłowo ustalał prawo do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, na podstawie wniosków oraz wymaganych dokumentów, m. in. dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby ubiegającej się o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, odpisu aktu urodzenia dziecka, zaświadczenia lekarskiego, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu oraz oświadczeń o dochodzie, wymienionym w załącznikach nr 5-9 do rozporządzenia. Postępowanie administracyjne zakończono wydaniem decyzji.

Na podstawie wydanych 3 decyzji stwierdzono, że jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka przyznawano osobom uprawnionym, tj. matce lub ojcu dziecka, w wysokości 1000 zł jednorazowo. Dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał 1922 zł. Z wnioskiem o w/w świadczenie występowano w nieprzekraczalnym terminie, wynikającym z art. 15 b ust. 3 ustawy. Natomiast w uzasadnieniu skontrolowanych decyzji nie znalazło się wyliczenie dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę, określonego w art. 15 b ust. 2 ustawy.

O jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka nie występowały osoby samotnie wychowujące dzieci (wymienione w piśmie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 lutego 2014 r., znak:DSR-IV-074-89-1-TW/14).

6) Decyzje odmawiające przyznania świadczenia

Na podstawie skontrolowanych akt (w kontrolowanym okresie wydano 3 decyzje o nieprzyznaniu zasiłku rodzinnego), stwierdzono, iż Ośrodek prawidłowo ustalał dochód w oparciu o zgromadzone, wymagane prawem dokumenty, który we wszystkich sprawach przekroczył próg, o którym mowa w art. 5 ust.1 ustawy.

Pouczenie zawarte w decyzjach odmownych, zawierało jedynie przytoczenie przepisów ustawy (pouczenie dot. nowych okoliczności, mających wpływ na przyznanie świadczenia powinno być sformułowane jasne i czytelne).

Nie stwierdzono przypadków marnotrawienia wypłacanych świadczeń rodzinnych lub wydatkowania niezgodnie z przeznaczeniem.

Wykaz skontrolowanych spraw znajduje się w aktach kontroli.

Mając na uwadze powyższe uchybienia i nieprawidłowości, wykonywanie zadań w kontrolowanym okresie oceniam pozytywnie z uchybieniami.

Przyczyną stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości przy realizacji kontrolowanych zadań przez Ośrodek było niewłaściwe stosowanie przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz kodeksu postępowania administracyjnego.

Skutkiem stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości było:

- 1) nienależyte i niewyczerpujące informowanie stron o prawach i obowiązkach (brak pouczenia zawierającego wyczerpujące informacje o konsekwencjach niezastosowania się do przepisów ustawy, brak wyliczenia dochodu w decyzjach przyznających jednorazową zapomogę, brak wyjaśnienia, dlaczego zasiłek został przyznany osobie uprawnionej wcześniej),
- 2) nieprzestrzeganie procedury administracyjnej, ustalającej prawo do świadczeń.

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości jest Kierownik Ośrodka, realizujący zadania wynikające z ustawy.

Do projektu wystąpienia pokontrolnego znak: PS-I.431.6.2014.JŻ. z dnia 08.10.2014 r. nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnoszę o:

- 1) stosowanie jasnego i czytelnego pouczenia, zawierającego wyczerpujące informacje o konsekwencjach prawnych niezastosowania się świadczeniobiorcy do przepisów ustawy w wydawanych decyzjach w sprawie ustalenia prawa do świadczeń opiekuńczych, natomiast w decyzjach odmownych, stosowanie pouczenia o nowych okolicznościach, mających wpływ na przyznanie świadczenia,
- 2) w uzasadnieniu decyzji przyznającej jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, zamieszczanie szczegółowego wyliczenia dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę, określonego w art. 15 b ust. 2 ustawy,
- 3) w decyzjach przyznających zasiłek pielęgnacyjny, zawieranie wyjaśnienia, dlaczego zasiłek ten został przyznany osobie uprawnionej wcześniej, (zgodnie z art. 24 ust. 2 a ustawy),
- 4) w przypadku kontynuacji orzeczenia o niepełnosprawności, przeprowadzanie ponownej procedury wynikającej z art. 23 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Proszę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień.

Jednocześnie proszę poinformować Wojewodę Podlaskiego, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykorzystania ww. uwag i wniosków oraz o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach i wskazanie terminu, w którym działania te zostaną wykonane.

Z up. WOJEWODY PODLASKIEGO

Andrzej Kozłowski
Dyrektor Wydziału
Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Pan Witold Liszkowski – Wójt Gminy Puńsk
2. a/a